

Til: Bærum kommune, post@baerum.kommune.no

Deres ref.: arkivsakID 22/18422, planID 2022015

Oslo, 13. september 2024

Uttalelse til *Kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap – Kulturmiljøplan*

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) viser til høring med frist 13.09.2024.

Videre viser vi til tidligere NOA-uttalelser (også vedlagt):

- Uttalelse fra NOA 28.04.2023 til *Planprogrammet for Kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap 2023-43*
- Uttalelse fra NOA og BNF 05.12.2022 vedr. Fossum-området til høring av kommuneplanens arealdel
- Innspill fra NOA 28.01.2021 til kommuneplanens arealdel 2022-2042
- Verneforslag for Tanumplatået som landskapsvernområde fra 2008.

Vi har følgende merknader til høringsforslaget:

1. Tanumplatået

Kulturlandskapet på Tanumplatået er av nasjonal betydning. Her finner vi spor etter menneskenes virksomhet gjennom mer enn tre tusen år, og området er som en åpen historiebok for Bærum kommune. Tradisjonsrike gårder forvalter bygdas beste matjord. Både dyre- og plantelivet er rikt, og platået er et verdifullt friluftslivs- og rekreasjonsområde for tusener av mennesker – i gangavstand.

Denne sjeldne kombinasjonen av ulike verdier knyttet til samme område ble i 2020 samlet og utdypet i boka «Tanumplatået. Bærums vakre og innholdsrike kulturlandskap». Kommunen støttet opp om bokprosjektet ved at ordføreren skrev forordet, og ved at boka ble innkjøpt til alle kommunestyrerepresentantene.

Det har fire ganger blitt fremmet verneforslag for Tanumplatået: I 1988 og 1990 fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (den gang Østlandske Naturvernforening), i 2005 fra Skui vel og WWF, og i 2008 fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Tanum vel og Naturvernforbundet i Bærum.

Tross dette står det verdifulle området fortsatt uten formelt vern, og Tanumplatåets karakter og verneverdi forringes gradvis som følge av mange små og store inngrep over tid, særlig i randsonene.

I 2021 ble Tanumplatået og Hornimarka innlemmet i Riksantikvarens register over Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA). KULA-registrering er ingen verneplan, men «skal signalisere tidlig og tydelig hvilke landskap det må tas særlige hensyn til i areal- og sektorplanlegging» (Riksantikvaren).

I Kulturmiljøplanens kapittel «Strategier og retningslinjer for videre utvikling» er det angitt følgende retningslinjer som berører Tanumplatået:

For å ivareta kulturlandskapets særpreg og kvaliteter er det spesielt viktig å unngå oppstykkning og fragmentering ved nye tiltak.

- *Kulturlandskap registrert som KULA-område (Tanum) skal forvaltes slik at kulturminner og kulturmiljø, biologisk verdifulle miljøer, jordbruksareal, tilgjengelighet og den visuelle opplevelsen av landskapet opprettholdes som grunnlag for landbruk, kunnskap, opplevelse, verdiskaping, rekreasjon og friluftsliv.*

- *Dersom nybygging og ombygging av landbruksveier berører et KULA-område (Tanum), bør virkningen på verdiene i dette området vurderes som grunnlag for vedtaket. Det bør innhentes uttalelse fra den regionale kulturmiljøforvaltningen.*

Å bevare Tanumplatået som et intakt, historisk kulturlandskap, uten ytterligere forringelse, burde være kommunens stolthet utad. Dette er etter vårt syn kun mulig ved formelt vern.

Retningslinjer i en kommunedelplan gir ikke tilstrekkelig sikkerhet for at kulturlandskapets særpreg og kvaliteter vektlegges over andre hensyn ved politisk behandling i alle fremtidige saker.

Vi viser til det vellykkede vernet av Kolsås/Dælivann-området som landskapsvernområde, der dispensasjoner for landbruket har tillatt gårdene å drive videre, samtidig som natur- og landskapskvaliteter er blitt bevart. Et godt dokumentert forslag til vern av Tanum-platået som landskapsvernområde ble oversendt kommunen i 2008, og vi vedlegger herved dette på ny.

Vi ber om at initiativ til verneprosess for Tanumplatået som landskapsvernområde inkluderes som nytt tiltak i kommunedelplanens «Handlingsplan 2024-28» under kapittelet «Forvaltning og bevaring».

2. Fossum-området som del av Sørkedalens kulturlandskap

Bogstad/ Bogstadområdet var grunnlaget for at regjeringen ved Landbruks- og matdepartementet i 2017 utpekte Sørkedalen som utvalgt kulturlandskap i jordbruket. Kulturlandskapet ble da avgrenset til kommunegrensen (Bogstadvannet) i sør.

BNF og NOA har senest ved innspill 05.12.2022 til rullering av kommuneplanens arealdel i Bærum påpekt at Fossum er historisk en del av Sørkedalen og avslutter Sørkedalen som kulturlandskap mot Ankerveien i syd.

BNF og NOA ba i uttalelse 28.04.2023 til planprogrammet for kommunedelplanen om at utredning av Fossum-områdets betydning for Sørkedalen og Bogstadområdets landskapskvaliteter, Fossum Bruk som kulturminne, og innlemmelse av Fossum i Sørkedalen som utvalgt kulturlandskap i jordbruket, skulle inkluderes i planprogrammet og kommunedelplanen. Vi kan ikke se at det er gjort.

Den planlagte «Fossum-byen» i gjeldende arealplan vil etter vårt syn være ødeleggende for dette unike kulturlandskapet. **NOA ber derfor om at en utredning som nevnt over inkluderes som nytt punkt i kommunedelplanens «Handlingsplan 2024-28» under kapittelet «Videreutvikling av kunnskapsgrunnlaget».** Arbeidet med utredningen må gjennomføres i perioden 2024-2027 og avsluttes senest i 2028.

3. Kunnskapsgrunnlag for ivaretagelse av kulturminner innenfor markagrensa

I vår uttalelse til planprogrammet løftet vi frem nødvendigheten av å digitalisere kunnskapen om kulturminner og kulturhistoriske elementer og inkludere registreringene i offentlige registre som Kulturminnesøk og Askeladden. Særskilt viktig er dette for kulturminner og kulturhistoriske elementer i Marka, slik at disse ikke forringes / ødelegges ved maskinell hogst som følge av helt unødvendig kunnskapsmangel.

Vi er glade for å se at «Tilrettelegge for digital formidling av Bærums Kulturarv» med strategi om å digitalisere kunnskapsgrunnlaget er oppført som et tiltak i handlingsplanen. **Vi ber om at det presiseres at digitaliseringen skal omfatte hele kommunen, også Marka, og at registreringene må tilgjengeliggjøres i alle relevante offentlige registre.**

Med vennlig hilsen

NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS

Nikolai Norman (sign.),
Styreleder

Håkon Eide Gundersen (sign.)
Daglig leder